

**AIŠKINAMASIS RAŠTAS
DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS**

**GINKLŲ IR ŠAUDMENŲ KONTROLĖS
ĮSTATYMO NR. IX-705 19, 20, 21, 23 IR 25 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO
IR
VIEŠŲJŲ PIRKIMŲ, ATLIEKAMŲ GYNYBOS IR SAUGUMO SRITYJE, ĮSTATYMO
NR. XI-1491 NR. 24 STRAIPSNIO PAKEITIMO
ĮSTATYMŲ PROJEKTAI**

1. Įstatymo projekto rengimą paskatinusios priežastys, parengto projekto tikslai ir uždaviniai

Kiekviena Europos Sąjungos valstybė narė išlieka išimtinai atsakinga visų pirma už savo nacionalinį saugumą tiek gynybos, tiek saugumo srityse. Karas, kurio dviejų metų metines neseniai minėjome, Ukrainoje parodė, kad taika yra vertybė, už kurią gali prireikti kovoti kiekvienam europiečiui. Šiandien gyventi įprastomis taikos sąlygomis – nebegalime.

Viena esminių karo Ukrainoje pamokų – vidinės šalies gynybos ir tradicinės pramonės potencialo stiprinimo būtinybė. Tam Lietuvoje 2023 m. gegužės 31 d. buvo patvirtintos LR Gynybos ir saugumo pramonės plėtros 2023-2027 metų gairės, kuriose numatoma „Peržiūrėti gynybos ir saugumo srities gamybos ir eksporto teisinį reguliavimą, prireikus atsisakyti perteklinių reikalavimų ir taip sukurti gynybos ir saugumo pramonės plėtrai ir naujiems produktams kurti palankią teisinę aplinką“.

Šiuo metu privalome kryptingai dirbti, kad išnaudotumėme jau esamą Lietuvos gynybos pramonės potencialą jį augindami. Todėl privalome atlaisvinti ribojimus, kurie neleidžia Lietuvos gynybos ir tradicinei pramonei augti ir tuo pačiu sukurti stiprią gynybos pramonę mūsų šalies teritorijoje.

Svarbu pažymėti, kad gynybos ir saugumo pramonė Lietuvoje auga, todėl būtina šį augimą išlaikyti ir greitinti. Darbuotojų skaičiaus šio sektoriaus įmonėse augimo tendencija yra dvigubai didesnė nei šalies vidurkis (7,8 proc.) ir 2018-2023 m. laikotarpiu siekė apie 14 proc., o gynybos pramonėje dirbančių įmonių vidutinis darbo užmokestis 21% aukštesnis nei šalies vidurkis (2022 m.). Gynybos įmonių apyvarta 2018-2022 m. išaugo 46%, 6 proc. p. daugiau nei šalies vidurkis (40 proc.).

Todėl būtina – lengvinti mūsų šalyje taikomas sąlygas Lietuvos gynybos pramonės produktų pristatymui užsienio rinkoje, įgalinti jau dabar veikiančias įmones įsitvirtinti Europos rinkose, palengvinti darbuotojų priėmimą į darbą.

Atsižvelgiant į anksčiau išvardintas aplinkybes, siūlome keisti teisinį reguliavimą ginklų dalių gamyboje numatant išlaikyti 2012 m. kovo 14 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamente Nr. 258/2012 (Toliau – ES Nr. 258/2012) numatytus tokių sudedamųjų dalių žymėjimus, reikalavimus pardavimui, jų importui ir eksportui. Šis pokytis leis Lietuvoje veikiančioms gynybos ir tradicinės pramonės įmonėms, kitiems asmenims lengviau įsitvirtinti Europos Sąjungos gynybos pramonės sektoriuje, didinti Lietuvos eksporto apimtis ir stiprinti vidinius mūsų šalies pajėgumus būtinomis ginklų dalimis gaminti.

Taip pat atsižvelgiant į tai, kad ES Nr. 258/2012 numatytos lengvatinės sąlygos šaunamųjų ginklų vežimui testuoti, demonstruoti parodose ir pan., kuomet nesiekiamo jų parduoti, iki šiol nebuvo reglamentuotos Lietuvos Respublikos Ginklų ir šaudmenų kontrolės įstatyme (Toliau - GŠKĮ), siūloma papildyti reguliavimą ir numatyti ES Nr. 258/2012 teisiniame reguliavime leidžiamas lengvatines sąlygas. Tai leistų šioje srityje veikiančioms Lietuvos įmonėms didinti gamybos pajėgumus bei užtikrinti didesnę potencialių užsakymų skaičių.

Be to, GŠKĮ numatoma, kad gynybos pramonės įmonės Policijai privalo teikti darbuotojų sąrašą, tiesiogiai dirbančių su ginklų gamyba, papildomai pateikti šių darbuotojų sveikatos pažymėjimus. Todėl, siekiant mažinti biurokratijos procedūras, įstatymo projektu siūloma atsisakyti reikalavimo pateikti sveikatos patikrinimo išvadą darbuotojui dirbančiam su ginklų gamyba, tokį reikalavimą palikti ginklininkui. Prilyginti kiekvienam darbuotojui keliamus biurokratinis reikalavimus kaip asmeniui, kuris gali turėti ginklą, ar ginklininkui, kuris tiesiogiai dirba su ginklų apskaita, yra perteklinis reikalavimas. Policija jau ir taip gauna pilną darbuotojų sąrašą be papildomos medicininės pažymos turi prieigą prie visų tikslinių duomenų bazių, kuriose gali įvertinti darbuotojo tinkamumą dirbti. Pažymėtina, kad tais atvejais, kai ginklų ar kitų jų dalių gamyba užsiima fizinis asmuo, jis turės turėti ir ginklininko statuso, todėl tokiu atveju turės šią pažymą gauti.

Be to, siūloma numatyti, kad atliekant viešuosius pirkimus, gynybos ir saugumo srityje, esant būtinybei atlikti techninį (ir) ar garantinį aptarnavimą, jis privalo būti atliekamas Lietuvos Respublikos teritorijoje. Krašto apsaugos sektoriuje jau buvo susidurta su atvejais, kuomet techninis aptarnavimas būdavo sustojęs dėl nenumatytų saugiklių užtikrinančių techninę įrangos priežiūrą nepaisant nenumatytų aplinkybių. Įvedus šį reikalavimą, tiekėjai laimėję Krašto apsaugos ministerijos vykdomus viešuosius pirkimus, šios sąlygos užtikrinimui garantinį aptarnavimą Lietuvos Respublikos teritorijoje.

2. Įstatymo projekto iniciatoriai (institucija, asmenys ar piliečių įgalioti atstovai) ir rengėjai:

Įstatymo projekto iniciatoriai yra Seimo narių grupė.

3. Kaip šiuo metu yra reguliuojami įstatymo projekte aptarti teisiniai santykiai

Iki šiol Lietuvos ginklų dalių gamintojai norėdami gaminti ginklų dalis visais atvejais turėjo kreiptis dėl licencijos gavimo ir įvykdyti poįstatyminiuose teisės aktuose numatytus reikalavimus. Taip pat norėdami išsiųsti ginklus į parodas ar pristatyti galimiems pirkėjams ne pardavimui turėjo kreiptis dėl eksporto licencijos skirtos ginklų pardavimui. Pertekliniai reikalavimai buvo taikomi ir darbuotojams, neturintiems ginklininko statuso, kurių darbas susijęs su ginklo gamyba, jų veiklą suvienodinant su ginklų savininkui ar ginklininkui keliamais reikalavimais. Iki šiol nebuvo reikalavimo viešuosiuose pirkimuose, atliekamuose gynybos ir saugumo srityje, užtikrinti, kad garantinis ir (ar) techninis aptarnavimas būtų atliekamas Lietuvos Respublikoje ir joje registruoto juridinio asmens.

4. Kokios siūlomos naujos teisinio reguliavimo nuostatos ir kokių teigiamų rezultatų laukiama

Pirma, juridiniai asmenys priėmus šiuos įstatymo pakeitimus galės gaminti pavienes pagrindines ginklų dalis. Taip Lietuvoje veikiantys juridiniai ar fiziniai asmenys lengviau galės įsilieti į ginklų pramonės tiekimo grandinę visoje Europoje. Be to, ypatingai veiklos pradžioje, tokie pirminiai žingsniai gali padėti pradedančiosioms įmonėms palaipsniui tapti licencijuotais ginklų gamintojais.

Antra, juridiniai asmenys galės ne pardavimui lengviau išvežti savo produktus į kitas Europos Sąjungos šalis, dalyvauti parodose, leisti potencialiems pirkėjams, tarp kurių ir kitų Europos Sąjungos šalių karinės pajėgos, išbandyti jų gaminamus produktus, taip išplečiant galimų pirkėjų tinklą.

Trečia, sumažinami biurokratiniai reikalavimai, kurie įpareigojo visiems darbuotojams dirbantiems su ginklų gamyba, tačiau nenaudojančių šių ginklų civilinėje veikloje, gauti sveikatos ar medicinos pažymas. Dabar galiojantis reikalavimas, kad visi darbuotojai turi atitikti ir ginklų turėtojui

taikomus reikalavimus yra perteklinis, darbuotojai prisidedami prie ginklų gamybos procesų minėtais produktais nedisponuoja civilinėje veikloje.

Ketvirta, užtikrinant, kad viešuosiuose pirkimuose, atliekamuose gynybos ir saugumo srityje, techninis ir (ar) garantinis aptarnavimas būtų atliekamas Lietuvos Respublikoje, bus galima lengviau kontroliuoti tokį aptarnavimą teikiančias įmones, užtikrinti sklandesnį šių paslaugų tiekimą. Be to, bus geriau išnaudojamas Lietuvos gynybos pramonės įmonių potencialas. Pažymėtina, kad perkančioji organizacija pirkimo dokumentuose šį reikalavimą turėtų nustatyti visais atvejais. Išimtis numatoma tik tais atvejais, kai dėl techninių priežasčių tokį aptarnavimą tiekėjas galėtų atlikti tik karinės įrangos gamintojo šalyje.

5. Numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimo rezultatai (jeigu rengiant įstatymo projektą toks vertinimas turi būti atliktas ir jo rezultatai nepateikiami atskiru dokumentu), galimos neigiamos priimto įstatymo pasekmės ir kokių priemonių reikėtų imtis, kad tokių pasekmių būtų išvengta

Neigiamų pasekmių nenumatoma.

6. Kokią įtaką priimtas įstatymas turės kriminogeninei situacijai, korupcijai

Neigiamų pasekmių nenumatoma.

7. Kaip įstatymo įgyvendinimas atsilieps verslo sąlygoms ir jo plėtrai

Įstatymo įgyvendinimu lengvinant gynybos sektoriaus įmonėms keliamus reikalavimus, tikimasi, kad paskatins gynybos pramonės augimą Lietuvos Respublikoje.

8. Ar įstatymo projektas neprieštarauja strateginio lygmens planavimo dokumentams

Įstatymo projektas neprieštarauja strateginio lygmens planavimo dokumentams.

9. Įstatymo inkorporavimas į teisinę sistemą, kokius teisės aktus būtina priimti, kokius galiojančius teisės aktus reikia pakeisti ar pripažinti netekusiais galios

Policijos departamentas turės papildyti poįstatyminius teisės aktus reglamentuojančius ginklų gamybą, eksportą ir darbuotojams, dalyvaujantiems ginklų gamyboje, keliamus reikalavimus.

10. Ar įstatymo projektas parengtas laikantis Lietuvos Respublikos valstybinės kalbos, Teisėkūros pagrindų įstatymų reikalavimų, o įstatymo projekto sąvokos ir jas įvardijantys terminai įvertinti Terminų banko įstatymo ir jo įgyvendinamųjų teisės aktų nustatyta tvarka

Įstatymo projektas parengtas laikantis Lietuvos Respublikos valstybinės kalbos, Lietuvos Respublikos teisėkūros pagrindų įstatymų reikalavimų ir atitinka bendrinės lietuvių kalbos normas.

11. Ar įstatymo projektas atitinka Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatas ir Europos Sąjungos dokumentus

Įstatymo projektas atitinka Europos žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatas ir Europos Sąjungos teisės aktus.

12. Jeigu įstatymui įgyvendinti reikia įgyvendinamųjų teisės aktų, – kas ir kada juos turėtų priimti

Policijos departamentas iki įstatymo įsigaliojimo turės pakeisti poįstatyminius teisės aktus reglamentuojančius ginklų gamybą, eksportą ir darbuotojams, dalyvaujantiems ginklų gamyboje, keliamus reikalavimus.

13. Kiek valstybės, savivaldybių biudžetų ir kitų valstybės įsteigtų fondų lėšų prireiks įstatymui įgyvendinti, ar bus galima sutaupyti (pateikiami prognozuojami rodikliai einamaisiais ir artimiausiais 3 biudžetiniais metais)

Įstatymui įgyvendinti valstybės, savivaldybių biudžetų ir kitų valstybės įsteigtų fondų lėšų neprireiks.

14. Įstatymo projekto rengimo metu gauti specialistų vertinimai ir išvados

Rengiant įstatymo projektą negauta specialistų vertinimų.

15. Reikšminiai žodžiai, kurių reikia šiam projektui įtraukti į kompiuterinę paieškos sistemą, įskaitant Europos žodyno „Eurovoc“ terminus, temas bei sritis

„ginklai ir šaudmenys“, „ginklo dalių gamyba“

16. Kiti, iniciatorių nuomone, reikalingi pagrindimai ir paaiškinimai

Nėra.

Teikia
Seimo narė

Aušrinė Armonaitė